

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev
in
Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 000-04/15-1/ EPA 600-VII
Ljubljana, 14. 9. 2015

Komisija za državno ureditev in Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide sta, na podlagi 20. in 21. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovali naslednje skupno

P o r o č i l o

k Dvajsetemu rednemu poročilu o delu Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2014

Komisija za državno ureditev kot pristojna komisija (na 59. seji) in Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide kot zainteresirana komisija (na 42. seji) sta 9. 9. 2015 obravnavali Dvajseto redno poročilo o delu Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2014, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložil Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh).

Komisiji sta se **seznanili** s poročilom.

Komisiji ugotavljata, da je, navkljub vsakoletnim željam Varuha po pripravi krajšega poročila, slednje vsako leto obsežnejše, saj se v njem poleg novih pobud ponavljajo tudi stara, s strani pristojnih organov, še neuresničena priporočila. Od lanskih 154 priporočil jih je tako s strani države in njenih organov ostalo neizpolnjenih kar 93. Varuh je sicer leta 2014 v reševanje prejel 3081 pobud (leta 2013 jih je bilo 3471), od tega največ neposredno prejetih pobud, večinoma v pisni obliki. Varuh je na lastno pobudo odprl 36 zadev, 23 zadev pa je obravnaval kot širša vprašanja (vprašanja, ki se tičejo varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne varnosti državljanov). Varuh je leta 2014 opravil tudi 13 poslovanj po terenu.

V poročilu Varuha so po vsebinskih sklopih predstavljene pomanjkljivosti v delovanju države na sistemski ravni (dolgotrajnost postopkov, slaba zakonodaja), prav tako pa tudi primeri dobrih praks in uresničena priporočila. Komisiji, ki sta ponovno izrekli pohvale metodologiji priprave poročila in njegovi kakovosti, tovrsten način podajanja informacij (prek posebnih oznak ob robovih, ki nakazujejo bistvena opozorila, priporočila in pohvale pri napredku na posameznih področjih) ocenjujeta kot zelo dober, saj bralcu hitro ponudi zelene informacije.

Komisiji sta, tako kot že večkrat prej, izrazili obžalovanje, da je poročilo tako obsežno, ker to po njunem mnenju nakazuje na pomanjkljivo delovanje države na pravnem in socialnem področju. Opozorila Varuha na posameznih področjih pa komisiji ocenjujeta pozitivno z vidika spodbud k samoanalizi strokovnih delavcev na posameznih področjih, dodatnemu izobraževanju ter iskanju ustrežnejšega načina dela v izogib (včasih nevede povzročenim) kršitvam človekovih pravic. Potrjujeta tudi oceno Varuha o prešibkem odzivu Vlade Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) in pristojnih ministrstev, ki v odzivnem poročilu Vlade sicer obljubijo rešitev posameznih težav, a v realnosti do realizacije napovedanih rešitev ne pride.

Varuh sicer na splošno svoje sodelovanje z ministrstvi in drugimi državnimi organi ocenjuje kot dobro in korektno, glede hitrosti odziva pa izpostavlja Ministrstvo za notranje zadeve in Policijo, Upravo za izvrševanje kazenskih sankcij, Ministrstvo za obrambo in tudi Ministrstvo za pravosodje. Varuh poudarja tudi dobro sodelovanje z Državnim svetom in njegovimi komisijami pri vsakoletni obravnavi poročila Varuha in pripravi skupnih posvetov.

Tako Varuh kot komisiji so opozorili, da se na Varuha in druge državne institucije (centre za socialno delo, nadzorne organe ...) državljani množično obračajo prvenstveno ne zgolj zaradi reševanja težav, ampak tudi zato, ker kljub vsej informacijski podpori (informacije v medijih, spletne strani, zloženke ...) pogosto niso dovolj informirani ali pa ne najdejo ustreznega sogovornika pri pristojnih institucijah. Posledično ne znajo pravilno odreagirati, ker so postopki zapleteni in nepregledni, ker so zakonodajne določbe nerazumljive in se je v njih brez dobrega poznavanja prava velikokrat težko znajti in ker so predpisi pogosto neživljenjski. Aktualen primer predstavlja (ob prvi objavi neuspeli) javni razpis za štipendije za deficitarne poklice odprtega tipa, ki temelji na zakonodajni določbi, ki ne upošteva dejstva, da vsi potencialni prosilci (po oceni prek 7000) nimajo enakih možnosti dostopa do interneta in pošte ter jih z izhodiščem »kdor prej pride, prej melje« postavlja v neenakopraven položaj. Na to opozarja tudi Študentska organizacija Slovenije. Varuh v zvezi z omenjenim javnim razpisom zato pričakuje letos kar nekaj pritožb, saj se ob ponovitvi razpisa obetajo nespremenjeni razpisni pogoji in način izvedbe.

Državni svet je že večkrat opozoril, da mora biti v proces priprave predlogov zakonov v čim večji meri vključena strokovna in zainteresirana javnost, saj se le tako lahko zagotovi priprava kakovostnih in usklajenih besedil zakonov in drugih predpisov, s tem pa se poveča tudi stabilnost zakonodaje. Zakonodaje se, razen izjemoma, ne bi smelo pripravljati v časovni stiski, saj to onemogoča poglobljeno javno in strokovno razpravo. Rezultat takšnega sprejemanja zakonodaje je njeno pogosto spreminjanje, kar pa vodi k slabemu poznavanju zakonodaje v javnosti, pravni negotovosti in njeni nepreglednosti. V zvezi s tem komisiji opozarjata na potrebo po upoštevanju varuhovih priporočil v času sprejemanja zakonodaje. V zvezi z upoštevanjem mnenj in priporočil Varuha s strani pripravljavcev zakonskih predlogov in Državnega zbora je bilo pojasnjeno, da se Varuh odziva predvsem na tiste predloge, ki so s stališča varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin najbolj izpostavljeni. Pri tem je bilo opozorjeno, da se Resolucija o normativni dejavnosti redko upošteva, tako da ni nujno, da so pripombe, podane v javni razpravi, deležne odgovora pripravljavcev zakonov.

Kot rdečo nit poročila Varuh izpostavlja vprašanje, ali je Slovenija še pravna in socialna država. Tudi komisiji glede prava in pravnega reda ugotavljata, da so številni

pravni in sodni postopki predolgi, zakonodaja pa bi se po njunem mnenju prednostno morala usmeriti v zaščito šibkejših.

Tudi Varuh kot eno izmed večjih težav izpostavlja dolgotrajnost postopkov, ki je bila doslej v večji meri omejena na pravosodje, v okviru katerega se sicer stanje rahlo izboljšuje, zdaj pa izstopa zlasti na področju sociale, kar lahko močno negativno vpliva na socialno varnost državljanov in njihovo blaginjo. Posamezniki na odločitve Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v zvezi s pritožbo na odločbo centra za socialno delo namreč čakajo tudi več kot leto dni. To pomeni, da v tem času ne prejemajo socialnih prejemkov, kar pogosto slabša socialni položaj prosilcev in pogloblja revščino pri tistih, ki živijo pod pragom revščine (po podatkih SURS stopnja revščine v Sloveniji v letu 2014 ostaja enaka kot leto pred tem, pod pragom tveganja revščine je v letu 2014 živel 290.000 oseb). Varuh zato ponovno poziva pristojno ministrstvo k nadaljnemu prerazporejanju kadrov na omenjeno področje dela in večjemu angažmaju pri reševanju te težave, četudi se stanje števila rešenih pritožb zaradi do zdaj že izvedenih prerazporeditev v okviru ministrstva počasi izboljšuje.

Komisiji ob tem opozarjata, da je v prihodnje realno pričakovati povečanje težav z ažurno obravnavo vlog na centrih za socialno delo, saj se slednji v zvezi s prej omenjenimi pritožbenimi postopki soočajo s povečanim pripadom zadev zaradi obveze po ponovnem odločanju (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je do zdaj rešilo 12.000 pritožbenih postopkov), prav tako pa tudi s kadrovskimi težavami, saj so julija 2015 ostali brez 74 zaposlenih, ki so opravljali naloge informatorjev za pomoč in svetovanje v postopkih uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Gre za projekt, ki je bil financiran s sredstvi Evropskega socialnega sklada (za 64 oseb) in ki se je zdaj iztekel, dodatnih sredstev pa za zdaj ni bilo zagotovljenih.

Komisiji sta ponovno razpravljali tudi o informacijskem sistemu, na katerem temelji delo centrov za socialno delo in sprejemanje odločitev v zvezi s pravicami iz javnih sredstev in ki je po ocenah komisij, tudi primerjalno z drugimi državami, preveč kompleksen. Posledica slednjega je tudi številčno pretirano izdajanje odločb za posamezne pravice (primer: zgolj za pridobitev pravice do 20 % višjega otroškega dodatka zaradi vstopa otroka v šolo center za socialno delo izda tri odločbe). Komisiji menita, da bi se sistem moral usmeriti v poenotenje števila izdanih odločb, saj bi to olajšalo razumevanje samih odločb prejemnikom, hkrati pa tudi razbremenilo strokovne delavce in zmanjšalo poštno ter druge materialne stroške.

Varuh izpostavlja tudi veliko število prejetih pobud glede pokojninskega in invalidskega zavarovanja (posledica sprejema nove zakonodaje na tem področju, določb ZUJF, itd.) in opozarja, da zdravstvo že nekaj let predstavlja eno od najbolj kritičnih področij. Tako je bilo tudi v letu 2014, medtem ko je letos zaznati izboljšanje in povečano aktivnost, boljša je tudi odzivnost Ministrstva za zdravje na Varuhova opozorila in vprašanja. Kot enega od razlogov za težave na področju zdravstva v preteklosti Varuh navaja nedelujočo administracijo Ministrstva za zdravje, kar je posledica več zaporednih menjav ministrov in začasnih vodenj resorja. Varuh zato predlaga razmislek o spremembi Zakona o Vladi v smislu onemogočanja hkratnega vodenja več resorjev, saj se je v primeru zdravstva takšen način delovanja izkazal za neustreznega.

V zvezi s pokojninskim zavarovanjem sta komisiji opozorili na kar nekaj odprtih zahtevkov na Ustavnem sodišču, povezanih z novo zakonodajo na tem področju (zahteva ZSSS za oceno ustavnosti ZPIZ-2 v delu, ki se nanaša na pokojninsko dobo brez dokupa in neupoštevanje dobe, pridobljene s prostovoljno vključitvijo v obvezno pokojninsko zavarovanje pred letom 2013; zahteva Varuha za ustavno presojo določb o dokupu pokojninske dobe pred uveljavitvijo ZPIZ-2). Hkrati je bilo opozorjeno tudi na pomemben segment brezposelnih starejših nad 50 let, ki niso več upravičeni do nadomestil za čas brezposelnosti, po drugi strani pa zaradi težav pri zaposlitvi verjetno nikoli ne bodo mogli doseči pogojev za starostno upokožitev na podlagi delovne dobe.

Komisiji opozarjata tudi na druge skupine prebivalstva, ki so prav tako v nezavidljivem položaju, kar se tiče zaposlitve in možnosti za dostojno preživetje; na primer na iskalce prvih zaposlitev ali mlade nad 30 let brez (rednih) zaposlitev. Čeprav se je z nekaj ukrepi v zadnjih letih uspelo zmanjšati število brezposelnih mladih, problem ostaja odprt, zato komisiji pozivata Varuha, da v prihodnje vprašanem zaposlovanja in kakovosti življenja mladih nameni še več pozornosti.

Komisiji sta razpravljali tudi o gmotnem položaju upokojencev in dejstvu, da že zadnjih pet let usklajevanje pokojnin ni bilo izvedeno v skladu s 105. členom ZPIZ-2, na kar je Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide opozorila tudi že v mnenju k Letnemu poročilu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2014. Komisiji opozarjata, da se neustrezno usklajevanje pokojnin kaže v čedalje slabšem razmerju med pokojninami in plačami ter v (po oceni) realnem znižanju pokojnin za okrog 9 %. Pri tem je bilo dano v razmislek, da bi se v Ustavo RS, po zgledu zapisa zlatega fiskalnega pravila, moralo zapisati tudi pravilo o zaščiti minimalnega življenjskega standarda državljanov.

V zvezi z opozorili Varuha na področju zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja sta komisiji poudarili, da je v sami osnovi sistem zdravstvenega varstva v Sloveniji kakovosten, kar potrjujejo tudi ocene Mednarodne zdravstvene organizacije in OECD, da pa se hkrati jasno kažejo posledice zanemarjanja tega področja v zadnjih petnajstih letih. Učinkovito in kakovostno delovanje sistema ni samo vprašanje preprečevanja korupcije ali racionalizacije poslovanja izvajalcev, ampak v veliki meri predvsem vprašanje sredstev, ki smo jih pripravljene nameniti za izvajanje storitev, zato bi se morali biti sposobni v prvi vrsti na ravni celotne družbe dogovoriti o tem, kolikšen delež sredstev je družba in vsak posameznik kot njen del pripravljen nameniti za zdravje in zdravstvo, saj bo to predstavljalo ključno podlago za vse ostale odločitve.

Prav tako je bilo izraženo mnenje, da bi, če želimo izboljšati delovanje zdravstvenega sistema in zadovoljstvo njegovih uporabnikov, bilo treba dati več poudarka pomembnemu odnosu, na katerem sistem dejansko temelji, to je zaupanju med zdravstvenimi delavci in pacienti. Nekatera nepremišljena potenciranja posameznih nepravilnosti v zdravstvenem sistemu v medijih ali v političnih razpravah so zato lahko škodljiva, saj po nepotrebnem zbuja nezaupanje in nezadovoljstvo med ljudmi.

V zvezi s čakalnimi dobami je bilo v razpravi opozorjeno, da slednje niso zgolj posledica neučinkovitosti posameznih izvajalcev, ampak tudi določenih sistemskih napak, ki povzročajo ozka grla (npr. veliko število (tudi nepotrebnih) napotitev na sekundarno raven).

Varuh posebej opozarja na področje varstva otrokovih pravic, na katerem je največ izboljšav prinesel leta 2008 sprejet Zakon o preprečevanju nasilja v družini, kljub temu pa še vedno manjkajo številne dobre rešitve, zapisane v na referendumu zavrženem Družinskem zakoniku, predvsem v zvezi z zakonsko prepovedjo telesnega kaznovanja otrok. Varuh opozarja tudi na dolgoletna prizadevanja za vzpostavitev instituta zagovornika otrokovih pravic, ki še niso obrodila sadov, zato se Varuh že osmo leto trudi izvajati naloge zagovorništva v okviru pilotnega projekta Zagovornik-glas otroka.

Komisiji ugotavljata, da se v zvezi z varstvom otrokovih pravic število obravnavanih zadev v primerjavi s preteklimi leti vendarle ni povečalo, da pa je vseeno zaskrbljujoče dejstvo, da so bile prejete pobude v nadpovprečnem številu utemeljene. Komisiji ta podatek dojemata kot pokazatelja resnih težav na omenjenem področju.

Komisiji izpostavljata problematiko otrok in mladostnikov s psihiatričnimi težavami in zelo agresivnim vedenjem, za katere še vedno ni ustrezno poskrbljeno (neustrezno hospitalizirani na zaprtih oddelkih psihiatričnih ustanov za odrasle, ker še vedno ni vzpostavljenega posebnega oddelka za otroke in mladostnike) ter otrok s posebnimi potrebami. V zvezi s slednjimi komisiji opozarjata na trenutno neustrezen sistem informiranja in svetovanja staršem otrok s posebnimi potrebami, zlasti tistih, ki potrebujejo intenzivnejšo nego in pomoč. Skrb za otroke s posebnimi potrebami ni celovita, saj bi se jim moralo zagotoviti kakovostno primarno, zdravstveno, psihosocialno in rehabilitacijsko obravnavo. Trenuten sistem, v katerem so odločitve za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami osredotočene zgolj v eni točki na državni ravni, je neprimerljiv z ravnijo skrbi v preteklosti, ko so na tem področju delovali t. i. mentalno-higienski oddelki in v okviru centrov za socialno delo posebne komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, ki so otrokom s posebnimi potrebami in njihovim družinam nudile kompleksno podporo in informacije od samega rojstva pa do vstopa v šolo. Odločitve pristojne državne komisije na tem področju pa, kot kaže trenutna praksa, velikokrat z nepremišljeno zapisanimi odločbami sprožijo celo izgubo pravic, ki so bile otrokom s posebnimi potrebami in njihovim družinam priznane do zdaj in tudi v primerih, ko je jasno, da otrok in družina nujno potrebujejo pomoč.

Komisiji opozarjata tudi na težave odraslih oseb s posebnimi potrebami, zlasti pri zagotavljanju ustreznih nastanitev (ni dovolj prostora v varstveno-delovnih centrih itd.), še vedno nesprejete zakonske rešitve na področju osebne asistencije in dolgotrajne oskrbe pa prav tako ljudem onemogočajo dostop do kakovostnega življenja in oskrbe, ki bi jo potrebovali.

Komisiji Vladi predlagata razmislek o varuhovem priporočilu za sprejem posebnega zakona, ki bi celovito urejal organizacijo in delovanje ter druge posebnosti vzgojnih zavodov. Kot opozarja Varuh, se v zvezi s tem pojavljajo težave z usklajevanjem med različnimi ministrstvi in njihovo različno resorno zakonodajo, kar v praksi onemogoča celovito obravnavo mladostnikov z različnimi težavami (mladostniki s kriminalno preteklostjo, travmatizirani otroci ...).

Po mnenju obeh komisij predolgo časa ostaja neurejeno tudi področje zagovorništva, v okviru katerega sicer deluje veliko število različnih zagovornikov, a vsi delujejo na različnih podlagah. Na področju zagovorništva otrok se je tako moč zahvaliti zgolj

volji in prostovoljstvu posameznikov, da pilotni Projekt zagovornik–glas otroka še vedno deluje, saj zakonske podlage za imenovanje zagovornika otrok še vedno ni. Tudi na področju azilne politike je vprašanje zagovorništva lahko trenutno zelo aktualno, saj od 21 formalno izšolanih zagovornikov na tem področju v azilnih postopkih dejansko deluje zgolj 3–5 zagovornikov.

Varuh opozarja tudi na pogosto zelo hitro in včasih nepremišljeno odločitev države za podpis posamezne mednarodne konvencije, ki pa se je nato dolgo časa ne ratificira, zaradi kasnejše ugotovitve, da bi ratifikacija s seboj prinesla obveznosti ali zaradi kolizije z nacionalno zakonodajo. Država bi zato po mnenju Varuha morala posledice podpisa in ratifikacije mednarodnih pogodb ter argumente za zadržke preveriti že v predhodnih fazah.

V zvezi z izvajanjem nalog Državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DMP), na podlagi Zakona o ratifikaciji Opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugih krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim in ravnanjem, Varuh v posebnem poročilu navaja in podrobneje popisuje ugotovitve 39 obiskov različnih krajev odvzema prostosti (zavodi za prestajanje kazni, vzgojno izobraževalni zavodi, nekateri socialno-varstveni zavodi, prostori za pridržanje na policijskih postajah, Center za tujce, Azilni dom, prostori za pridržanje v Slovenski vojski itd.). V izvajanje nalog DMP so poleg Varuha vključene tudi nevladne organizacije in posamezniki, izbrani na razpisu, ki na podlagi obiskov prej omenjenih institucij pripravijo poročila s priporočili ustanovam za izboljšanje razmer in predlogi za spremembo zakonodaje. Varuh z izvajalci dobro sodeluje, saj se večina institucij trudi izpolniti dana priporočila v okviru obstoječih kadrovskih in finančnih možnosti.

Komisiji tudi letos opozarjata na področje stanovanjskih zadev in stanovanjsko politiko, o katerih so Državni svet in njegove komisije že večkrat razpravljali. Pri tem komisiji izpostavljata zlasti težave v povezavi s socialnim varstvom (nezmožnost plačila položnic, deložacije, itd.). V zvezi s slednjim komisiji pa opozarjata tudi na velike potrebe po pro bono pomoči, ki jo velikokrat izkoristijo posamezniki, ki za malo presegajo cenzus za pridobitev brezplačne pravne pomoči in tako izpadejo iz mehanizma pravne pomoči. Komisiji menita, da bi bilo interesa za izvajanje tovrstne pomoči še več, če bi Ministrstvo za pravosodje in Ministrstvo za finance davčno ustrezno uredili to področje.

Člani komisije so poudarili, da lokalne skupnosti v okviru svojih možnosti blažijo socialne stiske, na primer z brezplačnim pravnim svetovanjem (primer občine Velenje), omogočanjem brezplačnega plačevanja položnic za različne komunalne storitve, kar je sicer uvedlo že precej lokalnih skupnosti. Komisiji menita, da bi država te dodatne storitve za občane morala upoštevati pri odmerjanju finančnih sredstev za lokalne skupnosti in jih ne obravnavati kot nadstandard.

Komisiji sta opozorili na že dalj časa trajajočo težavo neurejenega lastništva javnih cest. Lokalne skupnosti so opravile kategorizacijo občinskih cest, od katerih pa mnoge tečejo po zasebnih zemljiščih. Lastniki za to niso dobili nobenih odškodnin, niti niso bili opravljeni prenosi lastništva. Težava je postala akutna, ko so lastniki ugotovili, da bodo morali za zemljišča plačevati davke, ker so uradno še vedno njihovi lastniki. Ustavno sodišče je ugotovilo, da so občinski odloki o kategorizaciji cest neustavni in kršijo pravico do zasebne lastnine. Varuh državo opozarja, da gre za obsežen in sistemski problem, ki ga občine same ne bodo mogle rešiti, zato potrebujejo angažiranje države in pristojnega Ministrstva za infrastrukturo, ki naj

pripravi načrt aktivnosti za ureditev lastništva javnih cest, ki potekajo po zasebnih zemljiščih.

Komisiji sta pozdravili varuhovo priporočilo, da se v pravni sistem Republike Slovenije vključi pravica do vode kot temeljna človekova pravica, saj je Državni svet že leta 2013 sprejel pobudo državnega svetnika mag. Steva Ščavničarja o zaščiti oskrbe s pitno vodo pred privatizacijo z dopolnitvijo Ustave RS, prav tako pa je Komisija za državno ureditev podprla predlog poslancev Državnega zbora iz preteklega sklica za spremembo 70. člena Ustave RS (vpis pravice do univerzalnega dostopa do pitne vode).

Komisiji opozarjata na nedopustno nizko raven komuniciranja v medijih in javnosti in pozivata Varuha k aktivnemu ukrepanju in opozarjanju. Varuh pojasnjuje, da direktne možnosti ukrepanja nima, lahko le opozarja lastnike spletnih portalov, naj ukrepajo, kar pogosto tudi stori. Opozorila Varuha, da naj se v svojih izjavah vzdržijo in izogibajo spodbujanju sovraštva ali nestrpnosti na podlagi katere koli osebne okoliščine, ob morebitnih takšnih primerih pa naj se nanje odzovejo in jih obsodijo na tem področju, so namenjena vsem, ki sodelujejo v javnih razpravah, še posebej politikom. Tudi neprimerni nastopi javno izpostavljenih ljudi lahko spodbujajo sovražno spletno komuniciranje.

Prav tako še vedno ostaja neizpolnjeno priporočilo Varuha iz lanskega poročila, v katerem pričakuje od Vlade, da bo preučila možnost za uvedbo civilne kazni zaradi neupravičenih posegov v čast in dobro ime ter zasebnost z javnimi objavami. Varuh je pri tem izrazil veliko zaskrbljenost zaradi zaznavanja velikega števila zlorab otrok na internetu, saj podatki govorijo, da je bil že vsak 3. otrok deležen spletnega nadlegovanja (pornografska sporočila, nasilne vsebine ...). Varuh zato posebej apelira na starše, da naj bodo pozorni na vsebine, do katerih otroci dostopajo. Še vedno ostaja neizvedeno tudi priporočilo Varuha, da naj Ministrstvo za kulturo zakonsko uredi zaščito otrok pred neprimernimi vsebinami z označevanjem primerne starosti za ogled filmov v kinematografih, na avdiovizualnih nosilcih in nosilcih računalniških iger.

V zvezi z mediji sta komisiji opozorili tudi na pogosto pretirano medijsko izpostavljanje posameznikov, ki se znajdejo v hišnih preiskavah policije in tožilcev ali kandidirajo za posamezne funkcije, saj je naknadno v javnosti zelo težko oziroma nemogoče »oprati«
posameznikovo ime, če so bile fotografije in posnetki posameznika ali družine objavljene v medijih, mediji pa ne čutijo nobene moralne dolžnosti, da bi popravke objavili in se za neupravičene napade opravičili. Na ta del medijskega prostora opozarja tudi Varuh v poročilu, ko pravi, da medijsko izpostavljanje osumljencev, ki jim je odvzeta prostost, lahko posega v ustavno zagotovljeni človekovi pravici do domneve nedolžnosti in do osebnega dostojanstva. Še posebej pa Varuh v priporočilih poziva Policijo, naj v okviru svojih pooblastil posebno skrb nameni otrokom, ki se zaradi suma kaznivih dejanj staršev znajdejo v postopkih hišnih preiskav.

V zvezi z razpravo o pripravljenosti različnih državnih organov na napovedan prihod beguncev Varuh pojasnjuje, da se na njihov prihod še ni posebej pripravljaj, da pa bo o tem v kratkem razpravljaj na predvidenem srečanju s hrvaškim ombudsmanom. Glede na prejete pobude s tega področja, ki jih je Varuh obravnaval doslej, pa ugotavlja, da bi se ob sprejemu beguncev lahko pojavile težave s tolmači.

V zvezi z vsesplošnim družbenim dojemanjem kakovosti življenja in zakonodaje v državi je bilo v razpravi opozorjeno, da vse v državi vendarle ne deluje tako zelo slabo, kot se rado poudarja, na kar kažejo tudi pozitivni odzivi tujih gospodarskih delegacij ob obiskih v Sloveniji (npr. nedavni obisk delegacije Ljudske Republike Kitajske). Odgovornost za izboljšanje posameznih težav pa bi morale prevzeti različne strukture v državi – od politike do stroke. Tudi državni svetniki se zavedajo svojega dela odgovornosti za delovanje države in za izboljšanje predpisov. Pri tem je bilo opozorjeno, da bi Državni svet v primeru povečanih pristojnosti, po zgledu nemškega parlamentarnega sistema, lahko bolj odločilno vplival na nastajanje zakonodaje in ustrezneje opravljal vlogo korektiva v zakonodajnem postopku.

Komisiji sta razpravljali tudi o dejanski možnosti vpliva posameznika in civilne družbe na spremembe zakonodaje. Pri tem je bil dan poziv k proaktivnemu pristopu k reševanju težav, za katere se ugotovi, da so rešljive, in sicer na podlagi vloženega dodatnega truda in sodelovanja pristojnih državnih organov, strokovnjakov na posameznih področjih in tudi civilne družbe bodisi prek delovnih skupin ali na kakšen drug ustrezen način. Če se Vlada na določenih področjih iz različnih razlogov na zaznane težave ne odziva pravočasno, potem so lahko civilna družba, stroka in različni interesi tisti, ki lahko Vladi ponudijo ustrezne rešitve ter s svojo povečano angažiranostjo spodbudijo reševanje težav na posameznih področjih.

Po koncu razprave sta komisiji sprejeli sklep, da se poročilo uvrsti na dnevni red seje Državnega sveta.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide mag. Peter Požun.

Mag. Mateja Poljanšek, l.r.
Sekretarka Komisije za
državno ureditev

Rajko Fajt, l.r.
Predsednik Komisije za
državno ureditev

Nuša Zupanec, l.r.
Sekretarka Komisije za socialno
varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Mag. Peter Požun, l.r.
Predsednik Komisije za socialno
varstvo, delo, zdravstvo in invalide